

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 3 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskarní“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

19. števí.

V Ljubljani, dne 5. oktobra 1895.

V. leto.

Katoliški shod v Vipavi.

Nekaj se naši katoliški stranki mora priznati, da je jako delavna za svoje koristi. Sklicuje shod za shodom in na teh shodih največ mladi kapelani bujskajo in grdé narodno stranko, kar potem imenujejo seveda poučevanje naroda. V nedeljo dne 15. m. m je bil tak shod v Vipavi in na njem je gospod deželni poslanec in kurat v kaznilnici na ljubljanskem gradu gosp. Žitnik poučeval ljudstvo v omenjenem smislu. Da se je spomnil tudi našega lista, je celo naravno. Zato pa tudi mi moramo nekoliko govoriti o tem govoru njegovem.

Žitnikov govor je bil dolg in se je pečal z vsemogočimi političnimi in nepolitičnimi zadevami. Posebno dovršen ni bil, a vendar ni nemogoče, da ne bi bil napravil nekoliko utisa na poslušalce, največ priproste kmete, ki se ne pečajo s politik in zatorej v tacih stvareh često ne morejo ločiti lažij od resnice.

Pred nam se je videlo, da gospodu Žitniku ni posebno po volji, da sta „Narod“ in „Rodoljub“ pojasnila postopanje naše katoliške stranke na Dunaju. Poskusil je opravičiti svojo stranko, a se mu je popolnoma ponesre-

čilo. Da bi opravičil Kluna, Povšeta in druge katoliške državne poslance, da so šli v koalicijo, je proglašal obnovenje kranjske gimnazije, osnovo dvojezične gimnazije v Celju in pa osnovo slovenske ljudske šole v Gorici za pridobitev koalicije. Kako ponosno je klical gospod Žitnik, to je dosegla koalicija, naj vže potem sodi o njej kakorkoli.

Občno znano je pa, da je sam učni minister v koalicijski vladi vitez Madejski, kateremu mi bolj verjamemo, kakor gosp. Žitniku, ker je bil gotovo bolje poučen, rekel, da je koalicijska vlada prvi dve stvari prevzela od Taaffejeve vlade. Stvar je torej pod Taaffejevo vlado bila že toliko dognana, da bi mi bili dobili gimnazijo v Kranju in dvojezične paralelke v Celju, naj bi se bila sklenila koalicija ali ne. Koalicija je bila samo rešitev celjske zadeve zavlekla za nekaj časa, ker je levici dala z nova večji upliv.

Ljudsko šolo v Gorici smo pa dosegli po postavnih inštancah. Ko so goriški Slovenci dognali, da so postavni pogoji tukaj, ni vladi drugega ostajalo kakor šolo dovoliti,

LISTEK.

Polikuška.

(Povest grofa Leva Tolstega.)

(Dalje.)

VIII.

Okoli polnoči je vzbudilo kupčeve posle in Polikuško trkanje na vrata. To so bili vojaški novinci, katere so pripeljali s Pokrovskega. Bilo je deset ljudij: Horjuškin, Mitjuškin in Ilja (Dutlovov nečak), dva namestnika, starosta, stavec Dutlov in spremljevalec. V hiši je gorela nočna luč, kuharica je spala na klopi pod svetimi podobami. Vstala je in začela prižigati svečo. Polikuška se je tudi prebudil, prišel s peči in ogledoval prihajajoče kmete. Vsi so prišli notri, prekrizali se in sedli na klop. Vsi so bili popolnoma mirni, tako da ni bilo mogoče spoznati, kdo je pripeljal koga, da ga oddá. Pokrižavali so se, blebetali in zahtevali jedi. Nekateri so bili zares molčeči in žalostni, zato so pa drugi bili nenavadno

veseli, vidno pijani. Mej tem je pil tudi Ilja, ki poprej še nikoli ni pil.

— Hej, fantje, ali hočete večerjati ali pa uleči se spat? vprašal je starosta.

— Večerjati, odgovoril je Ilja, odpel kožuh in sedel na klop. — Pošljite po žganja!

— Da bi ti žganja, odgovoril je starosta tiho in obrnil se k drugim. — Le kruh jejte! Zakaj ljudi buditi?

— Žganja daj, ponovil je Ilja, nobenega ne pogledavši in s takim glasom, da se je videlo, da kmalu ne odjenja.

Kmetje so poslušali starosto, prinesli z vozov kruha, pojedli ga, poprosili kvasu in pa legli ta na tla, oni na peč.

Ilja je pa le ponavljal: „Žganja daj, pravim, žganja“. Sedaj je zagledal Polikuško: „Iljič, Iljič, si li ti tukaj, ljubi prijatelj? Veš, k vojakom pojdem, poslovil sem se že z materjo, z ženo ... Kako je tulila! Vtaknila so me v vojake. Daj za žganje!“

ker je videla, da drugače pojdejo pred upravno sodišče. Tukaj je pač o kaki zaslugi koalicije popolnoma neumestno govoriti.

Rada se naša katoliška stranka ponaša s svojo gospodarsko politiko. Tudi gospod Žitnik je v Vipavi razpravljaj o tej stvari. Srečen pa tudi v tem oziru ni bil. V svojem gospodarskem programu je največ našteval stvari, za katere se je narodna stranka poganjala, ko se še sedanja katoliška stranka porodila ni bila. Tako se je izrekel za osnovo kmetskih domov in pa proti razkosanju kmetskih zemljišč. Koliko je o tem pisal že „Slovenski Narod“ in koliko se je zato poganjala narodna stranka vé vsakdo, kdor zasleduje politiko poslednjih desetletij.

Nadalje je gospod poslanec Žitnik se izrekel tudi za gospodarske zadruge in za organizacijo kmetškega stanu, kakor jo je nameraval bivši minister grof Falkenheim. Čitatelji nam lahko verjamejo, da smo z glavo zmajevali, ko smo to čitali v „Slovenca“. Ta stvar je bila v Vipavi točka gospodarskega programa naše katoliške stranke, na Dunaju je pa baš naša katoliška stranka pomagala vreči vlado, katera je nameravala to izvesti. Pri taci razmerah se pač človeku ne more zameriti, če nima vere, da bi naši konservativni stranki zares bilo kaj na stvari, in če sodi, da jej je vse le agitacijsko sredstvo pred volitvami.

Zvest je ostal gospod Žitnik tudi dosedanji navadi njegove stranke, zabavljaj je proti nemškemu in židovskemu liberalizmu. Samo tega ni pojasnil, kako da je njegova stranka bila prihitela na pomoč liberalizmu v državnem zboru, ko ga je hotel uničiti grof Taaffe. Če je židovski liberalizem res izpodkopal naš kmetki stan s svojimi zakoni, čemur mi ne ugovarjamo, potem mora pač vsakdo imeti čudne pojme o skrbi za kmeta naše katoliške stranke, ki je vse svoje moči zastavila za ohranjenje škodljivega liberalizma.

Očital je narodni stranki marsikaj. Posebno bi bil rad dokazal nje narodno mlačnost iz tega, da po razsodbi upravnega sodišča glede uličnih napisov v Ljubljani popolnoma molči o tej stvari. Vsakemu je znano in tudi gospodu Žitniku, da je razsodba se izrekla kmalu po potresu ljubljanskem, ko je bilo želeti skupnega delovanja vseh strank. Tedaj pač ni bil čas za kake prepire. Seveda katoliška stranka bi bila rada, da bi narodna stranka bila začela kak prepir, kajti porabila bi bila to pri volitvah za agitacijsko sredstvo proti nam, češ, še v tako resnem času ne maramo za složno delovanje. Ko bi mi bili kaj tacega storili, to bi bilo vika in krika, da nam ni nič za mestne in pa deželne koristi.

Prebivalstvo na deželi zameri naši katoliški stranki da je ob svojem času rovala proti družbi sv. Cirila in Metoda. Kakor zaradi koalicije, tako je tudi zaradi tega skušal Žitnik svoje oprati. Hotel je zvrniti krivdo na nekega družega. Rekel je, da je bil nekdo pred leti v „Slovenca“ proti družbi utihotapil neki članek, katerega je pozneje v drugih listih zatajil. Seveda je težko verjeti, če se taka reč popravlja še le čez leta. Uredništvo bi bilo pač tedaj lahko izreklo, da je brez njene vednosti prišel članek v list in se ž njim ne ujema. Ko tega ni storilo moramo misliti, da se je z vsem ujemale, ker se je tedaj proti družbi pisalo, oziroma proti nje vodstvu. Sicer je pa to opravičevanje smešno, če se pomisli kaj se je vse govorilo in sklepalo o tej stvari na katoliškem shodu in da je katoliška stranka tudi pozneje rovala proti družbi. Samo pred volitvami bi rada krivdo na koga družega izvrnila.

Govornik je po svoji navadi razne stvari zavijal, kakor mu je ravno ugajalo. Zato pa moramo reči, da o kakem poučevanju na tem shodu ni govoriti, temveč je vse imelo le agitacijski namen in v sredstvih pa naša katoliška stranka v taci slučajih ni izbirčna. O tem smo se že večkrat prepričali.

— Nimam denarja, odgovoril je Polikuška. — Morda Bog dá, da te izvržejo, pristavil je Polikuška, tolažeč ga.

— Nikakor ne, prijatelj, sem kot čista breza, ni je bolezn na mojem telesu. Kako bi me izvrgli? Koliko vojakov je carju še treba?

Polikuška je začel pripovedovati dogodbo, da je kmet dal zdravniku bankovec za pet rubljev in se je s tem oprostil.

Ilja obrnil se je k peči in spregovoril:

— Ne, Iljić, sedaj je vse končano, jaz sam nočem ostati. Stric je mene vtaknil v vojake. Bi ne mogli zá-me kupiti namestnika? Ne, sina je škoda, denarjev je škoda . . . Mene oddajo . . . Sedaj sam nočem. (Govoril je tiho, zaupljivo, pod uplivom žalosti.) Le matere mi je žal; kako je tugovala. In žena . . .? Pokončali so jo; vojačica, že beseda dosti pove. Boje bi bilo, da bi se ne oženil. Čemu so me ženili? Jutri prideta.

— Zakaj so vas že pripeljali? vprašal je Polikuška, vsaj ni bilo ničesa slišati, pa na jedenkrat . . .

— Vidiš, bojé se, da bi si kaj ne storil, odgovoril je Iljić smeje se. Ne boj se, ničesar si ne storim. Pri vojakih me tudi ne bode konec, samo matere mi je žal. Zakaj so me pa ženili? Govoril je tiho in žalostno.

Vrata so se odprla in zopet zaloputnila. Notri je prišel starec Dutlov, otresujoč kapo, v svojih čevljih, velikih kot čolni.

— Afonasij, rekel je, križajoč in obračajoč se k domačemu hlapcu: Ni li svetilnice, bi konju dal ovsa?

Dutlov ni pogled al Ilje in je začel prižigati sten. Rokovice in bič je imel vtaknjene za pasom, plašč pa točno prepasan, kakor da bi bil prišel s težkim vozom. Njegov obraz je bil miren, navadno priprost, kakor bi se imel brigati le za navadne gospodarske stvari.

Ko je Ilja zagledal strica, je umolknil, potem pogledal nekam na klop in spregovoril, obrnivši se k starosti:

— Daj žganja, Jermila, žganja hočem.

Politični pregled.

Grof Badeni je že prevzel vlado. Kakšno stališče da zavzema nasproti drugim strankam, je še povsem neznan. Liberalci in konservativci se mu kar usiljujejo. Za večino vsaj iz začetka ne bode v zadregi. Naši ministri so vsi vzeti izven parlamenta, njih politično prepričanje je manj znano. O učnem ministru Gauču, pravosodnem ministru Gleispachu in trgovskem ministru Glanzu lahko trdimo, da so po mišljenju jako blizu levici. Posebno Gleispach ugaja štajerskim liberalnim Nemcem. Poljedeljski minister Ledebur je pa bolj konservativnega mišljenja. Grof Badeni in novi finančni minister Bilinski sta pa Poljaka in s tem je vse povedano. Občno mnenje je, da pod Badenijevo vlado ne bode svoboda cvetela. Poskušal bode vladati na način, kakor je vladal v Galiciji. Seveda ni gotovo, da bi na Dunaju imel ravno take uspehe.

Volitve na Dunaju. Pri občinskih volitvah na Dunaju dobili so protisemitje, to je nasprotniki židov, dvetretjinsko večino. Liberalci sedaj ne morejo v novem mestnem zastopstvu delati nobenih ovir. Gotovo je, da bode voljen dr. Lueger za župana. Protisemitje hočejo znižati plačo županu s 24.000 na 12.000, podžupanom s 6000 na 4000 in mestnim svetnikom s 3000 na 1500 gld. S tem bi prihranili na leto 45.000 gld. S tem se gotovo prikupijo prebivalstvu. Liberalne manjšine pa ne mislijo prezirati. Voliti mislijo liberalca za družega podžupana in pa šest liberalcev v mestni svet. Vladi zmaga protisemitov ni po godu. Osnovati hoče poseben oddelek pri namestništvu za dunajske stvari, kateri bode nadzoroval poslovanje dunajskega županstva in mestnega zastopa. Vodja tega oddelka bode Frühbeis, ki je bil dosedaj vladni komisar na Dunaju.

Mladočeški zaupni shod. V nedeljo je bil v Pragi mladočeški zaupni shod. Na shod je prišlo nad 1300 zaupnikov, mej njimi tudi nekaj iz Moravske, da se tako pokaže vzajemnost mej Čehi iz Češke in Moravske. Shod se je izrekel za to, da se Mladočehi nikakor ne vsilju-

jejo novi vladi, kakor to delajo levičarji. Če bode pa vlada hotela se z njimi pogajati, se bodo pa pogajali. Podpirali jo bodo pa le, če se že položi temelj za uresničenje čeških teženj. Na shodu se je tudi naglašalo, da se Mladočehi držé trdno češkega državnega prava. Nemški liberalci so nejevoljni na Mladočehe, da se niso izrekli, da bodo Badeniju v vsakem slučaju nasprotovali. V tem slučaju bi Nemci od nove vlade lahko zahtevali, da jih podpira, a sedaj pa ne smejo preveč napenjati strun, da se Badeni z Mladočehi ne pogodi, in bi jih potem ne potreboval.

Volitve v Galiciji. Letos poljskim plémenitašem ni šlo popolnoma po volji pri volitvah v Galiciji. V 14 okrajih zmagali so kmetski kandidatje proti njim. Propali so najbogatejši in najuplivnejši plemenitaši v kmetijskih občinah, kakor knez Zapieha. Izid bi bil zanje še neugodnejši, da niso zanje delali vlada, duhovščina in židje. Vlada je ovirala agitacijo kmetijske stranke. Okrajni glavarji so kandidatom kmetijske stranke celo branili govoriti na volilnih shodih. Pa tudi mnogo drugih sleparij se je pripetilo. Tako v več krajih niso razpisali volitve volilnih mož, kakor zahteva zakon. Naznanili so le županstvu, župniku in nekaterim židom, da so k volitvi pripeljali le vladne privržence in tako zmagali. V drugih krajih je pa komisar najprej klical židovske volilce, in ko so ti volili, je pa volitev zaključil. Nepravilnosti so bile tolike, da je prišla na Dunaj deputacija galiških kmetov pritoževati se proti njim. Na Dunaju pa minister notranjih stvari grof Kielmansegg ni hotel vsprejeti te ga odposlanstva. Imel ni časa. Najbrž pa se ni hotel zameriti grofu Badeniju, pod katerega plaščem so se zgodile take nepravilnosti. Deputacijo je sprejel sekcijski načelnik ministerstva notranjih stvari in objavil, da se bode stvar preiskovala. Seveda s preiskavo ne bode nič, kajti v tem je prišel za ministerskega predsednika grof Badeni,

Njegov glas je bil osoren in otožen.

— Kakšno žganje hočeš sedaj imeti? odgovoril je starosta, srebajoč iz skledice, vidiš, ljudje so vsi že poglegli spat, a ti pa razsajaš.

Beseda „razsajaš“ je v njem obudila misel na razsajanje.

— Starosta, jaz bom nekaj naredil, ako ne daš žganja.

— Pomiri ga, obrnil se je starosta k Dutlovu, kateri je bil prižgal svetilnico, a ustavil se in poslušal, kaj še bode, in nevoljno zrl na nečaka, kakor bi se čudil njegovi nagajivosti.

Ilja je pogledal v tla in zopet izpregovoril:

— Žganja daj, če ne, nekaj naredim.

— Nehaj, Ilja, rekel je starosta kratko, nehaj, bode bolj prav.

Pa tega še ni dobro izgovoril, že je Ilja skočil po koncu, udaril s pestjo po oknu in zakričal na vso moč:

— Če nočete slišati, tu imate! in skočil je k drugemu oknu, da ga razbije.

Iljič se je na mah dvakrat obrnil in skril se za peč, tako da je preplašil vse ščurke. Starosta je vrgel od sebe žlico in skočil k Iljiču. Dutlov je počasi doli postavil svetilnico, razpel se, migajoč z jezikom, pokimal z glavo in šel k Ilji, kateri se je že ruval s starosto in hlapcem, ki ga nista pustila k oknu. Prijela sta ga za roke in močno držala, a ko je zagledal strica s pasom, so se mu podeseterile moči; iztrgal se je, po strani pogledal in skočil s stisnjenimi pestmi.

— Ubijem te, ne hodi blizu, pravim! Ti si mene pogubil s svojima surovima razbojnikoma. Zakaj ste me pa ženili? Ne hodi blizu, če ne, te ubijem.

Ilja je bil strašen. Obraz mu je bil ves zarudel od jeze, z očmi je švigal semtertja, mlado truplo se mu je treslo, kakor bi imel mrzlico. Kazalo se je, da hoče vse tri, ki gredó nanj.

— Bratovo kri piješ, ubijalec!

Nekaj se je zganilo na vedno mirnem obrazu Dutlovovem. Stopil je naprej.

kateremu je gotovo ležeče na tem, da se ne razkrivajo stvari izza njegovega namestnikovanja. Posebno se je pa opazalo pri volitvah debelo prijateljstvo mej duhovščino in židi. V jednom kraju je katoliški župnik voljen za volilnega moža z židovskimi glasovi, v drugem je zopet župnik zahteval, da se vzame polovica židov v volilni odbor. Židje so pri njih zadolžene kmete silili, da volijo plemenitaške kandidate, ki so veljali ob jednom za katoliške kandidate. Čudno, na Dunaju dela duhovščina proti židom, v Galiciji se pa z njimi pajdaši kakor kaže!

Civilni zakon na Ogerskem. Čitatelji „Rodoljuba“ so gotovo slišali pripovedovati, da so za francoskega vladanja na Kranjskem župani poročali. Seveda verni Slovenci so šli potem tudi vselej k poroki v cerkev. Taka civilna poroka se je vpeljala z 1. dnem oktobra na Ogerskem. Za poročanje so se nastavili posebni uradniki, kateri vodijo tudi knjige o rojstvih, krstih in porokah. Uradni jezik teh uradov je madjarski in poroka se sklene v čisti madjarščini. Če ženin in nevesta madjarski ne znata, morata vzeti tolmača. Prebivalstvo seveda ni bilo posebno veselo te novotarije in je to pokazalo s tem, da se jih je nenavadno veliko zadnje tedne poženiło, ki bi sicer bili še čakali, da se jim le civilno ni bilo treba poročiti. Seveda na drugi strani so pa tudi nekateri nalašč čakali dne 1. oktobra, da se civilno poročé. Od vladne strani se je bila vnela posebna agitacija, da bi jih mnogo pridobili, da se poročé civilno že prvi dan, da se tako dokaže, da je civilni zakon bil potreben.

Italija. Dne 20. minulega meseca so v Italiji praznovali 25letnico, od kar so Italijani papežu vzeli Rim. Slavnosti pa niso bile posebno velike, če tudi se je ta

dan bil proglasil za državni praznik. Slavnosti v Rimu se je udeležilo tudi nekaj Italijanov iz Istre in Trsta, bivajočih v Italiji, ki so porabili to priliko, da so dali duška svoji želji, da Italija kmalu pride odrešit avstrijske Lahe. V Trstu in po Istri so bile ta dan tudi neke irendentovske demonstracije in se je klicalo: „Viva Italia“ in zabavljalo proti Avstriji, kar so seveda preslišali Rinaldini in drugovi. Mestni zbor je hotel tudi v neki resoluciji izjaviti svoje mnenje povodom tega italijanskega spominskega dneva, a je vlada veselje mu spridila s tem, da je zapretila, da ga razpusti, ko bi kaj takega storil. Italijanski kralj je pri tej priliki pomilostil nekaj jetnikov zaprtih zaradi upora na Siciliji, nekaterim je pa ponižal kazni, kar je narod še najbolj odobral.

Turčija. V Makedoniji še vedno ni miru. Večjih bojev več ni, a Turki slutijo, da se nekaj pripravlja, kajti vedno pošiljajo vojake v Makedonijo. Nedavno je prišlo v Evropo več vojakov iz Anatolije in Arabije v Aziji. Zlasti je Turčija zbrala že močne oddelke ob bolgarski meji, da zabrani vsak prihod prostovoljcev iz Makedonije. — V Carigradu je te dni mnogo Armencev šlo k turški vladi se pritožiti, da vedno zapirajo po nedolžnem Armence. Ker jih je bilo veliko in ker je policija že poprej izvedela, kaj nameravajo, so jih napali policisti in drugi mohamedani z revolverji, sabljami in kamenjem. Pet so jih kar pobili, mnogo ranili, več Armencev je policija odposlala v zapor. Kristijanje v Turčiji so v veliki nevarnosti, ker proti njim hujskajo mohamedanski duhovniki mohamedance in se je bati, da Turki jedenkrat planejo po njih in jih na stotine pokoljejo, kakor so jih bili 1876. leta v Bolgariji.

Slovenske in slovanske vesti.

(Nov dokaz vladne prijaznosti do Slovencev.)

Začasnim glavnim učiteljem na tukajšnjem učiteljišču je imenovan Janez Benda, učitelj na tukajšnji „schulverein-

ski“ šoli. Mož je sicer zmožen, a on je jeden najbolj zagrizenih Nemcev. Prusak od nog do glave. Kar je slovensko, vse sovraži iz dna srca, in svojih mislij o

— Noče z lepa, rekel je nakrat, kakor bi bil od nekod dobil pogum, planil je hitro na nečaka, vrgel ga na tla in s pomočjo staroste jel mu zvijati roke. Pet minut so se borili. Naposled je Dutlov vstal s pomočjo starostovo, odtrgal Iljeve roke od svojega kožuha, ki so ga trdno držale, potem je vzdignil Iljo in položil ga na klop.

— Govoril je, da boče še hudo nam, rekel je, dihajoč še od borbe ter popravljačoč si pas in srajco: Čemu grešiti, ko bodemo vsi morali umirati. Daj mu pod glavo plašč, rekel je hlapcu, sicer mu glava zateče, in vzel je svetilnico, prepasal se in šel zopet h konjem.

Ilja je z razmršenimi lasmi, z bledim obrazom in raztrgano srajco gledal po sobi, kakor bi premišljal, kje da je. Hlapec je pobiral kosce stekla in vtikal v okno kožuhovnost jopič, da bi ne vleklo. Starosta je zopet sedel k svoji skledi.

— Oh, Ilja, Ilja! Žal mi je zá-te. Kaj si naredil? Poglej, Horjuškin je tudi oženjen; pa se nič storiti ne dá.

— Ta zlodejev stric me ugonobi, ponovil je Ilja s

hudo jezo. Svojega se mu zdi škoda . . . Mati ga je prosila, oskrbnik mu je prigovarjal, naj kupi vojaškega novinca. Noče, pravi, da ne zmore. Mari sva z bratom malo k hiši prinesla . . . Ta vrag!

Dutlov je prišel v sobo, molil pod podobami, slekel se in šel k starosti. Dekla mu je dala kvasu in žlico. Ilja je umolknil in zakril oči, prelegel se je na plašč.

— Mari mi ni žal zanj? Mojega brata sin je. Pa kaj, žal, še očrnili so me pred njim. V glavo mu je utepala žena, ki je sicer še mlada, a jako navihana, da imamo denar in bi lahko kupili vojaškega novinca. Kako mi je žal zanj! . . .

— Lep fant je, rekel je starosta.

— Pa jaz nimam nobene oblasti nad njim. Jutri pošljem Ignacija, in tudi njegova žena je hotela priti.

— Le pošlji, to je prav, rekel je starosta, vstal in zlezal na peč. Kaj je denar? Denar je prah.

— Ko bi bil denar, komu bi bilo žal? izpregovoril je kupčev hlapec in vzdignil glavo.

Slovenčih in njih gibanju nikakor ne skriva. Lahko si mislimo, kako bode učil Benda zgodovino bodoče slovenske učitelje.

(**Odlikovanje.**) Kakor znano, je bil deželno-sodni predsednik gospod Fran Kočevar povišan meseca maja v plemski stan. Sedaj mu je cesar dovolil k priimku dostavek „pl. Kondenheim“.

(**Deželni odbor kranjski**) je izdal naslednjo okrožnico vsem županstvom in okrožnim zdravnikom na Kranjskem. Množé se vedno slučajni, da se bolniki iz bolnice morajo oddajati v hiralnico in da se ondi morajo oskrbovati ob stroških dotičnih občin, dokler županstva ne pošljejo po nje. S tem občinam nastajajo prav občutljivi stroški za oskrbovanje in vožnjo. Vrh tega se krati s tem prostor za one bolnike, katerim se ne more odreči oskrbovanje v bolnici. Da se odpravi ta veliki nedostatek, je vsekakor treba strogo spolnjevati določila o prejemanji bolnikov v javno bolnico. Osebe, katere trpe za neozdravnimi boleznimi, sploh hirajoče osebe, se ne smejo sprejemati v javne bolnice, razun če so na novo zbolele za kako hudo boleznijo. Bolniki pa, ki se v bolnicah oskrbujejo, se morajo, ako so postali neozdravni, oziroma hiralci, odpraviti iz bolnice in prepeljati v domovno občino, ali, dokler se to ne zvrši, oddati v hiralnice ter ondi oskrbovati ob občinskih stroških, ker deželni zaklad takih stroškov ne more in ne sme prevzeti. Pazijo naj torej županstva in gospodje okrožni zdravniki skrbno, da se osebe, ki trpé za kako kronično in neozdravno boleznijo, sploh hirajoče osebe ne bodo oddajale v javno bolnico, ampak da se zdravijo doma. Istotako je le v korist občini sami, da vse take bolnike, katere jim vodstvo bolnice naznanja kot neozdravne hiralce, nemudoma vzame iz bolnice, oziroma iz hiralnice, ako jih je vodstvo bolnično že oddalo v hiralnico, v kateri znaša dnevna oskrbnina 50 kr., ki jih mora plačati občina. Sicer pa je zavoljo itak zelo obremenjenega deželnega zaklada treba, da se kolikor mogoče omeji vstop v bolnico tudi ozdravnim bolnikom, namreč da se v bolnico odkažejo

— Oh, denar, denar! Mnogo greha izvira od njega, odgovoril je Dutlov. Nič na svetu ne provzroči toliko greha, kakor ravno denar, je že zapisano v sv. pismu.

— To je zapisano, ponovil je hlapec. Tako mi je pravil neki mož: Bil je kupec, ki je nakopičil mnogo denarja, a ničesar ni hotel zapustiti. Tako je ljubil svoj denar, da ga je vzel v grob. Ko je jel umirati, je ukazal blazino položiti v grob. Uganili niso, čemu. Potem so iskali sinovi denar, a niso ničesar našli. Jeden sin si je domislil, kaj je moralo biti v blazini. Kaj misliš? Odpokali so ga, v blazini ni bilo ničesar, le grob je bil poln kač. Vidite, kaj stori denar.

— Gotovo, denar provzroči mnogo greha, rekel je Dutlov, vstal in molil.

Ko je odmolil, pogledal je na nečaka. Ta je spal. Dutlov je stopil zraven, razvezal ga in ulegel se. Drugi kmet je šel spat h konjem.

(Dalje prihodnjič.)

le taki bolniki, katerih oskrbovati in zdraviti ni mogoče doma, ali pri katerih je treba kake operacije. V tem oziru deželni zbor poudarja posebno, da so okrožni zdravniki po zakonu dolžni zdraviti v svojem službenem okolišči bodisi domače, kakor tudi vnanje ubožce.

(**Umrli**) je dne 19. m. m. v Škofji Loki profesor Jakob Hafner. Pokojnik je bil rojen 1844. l. v Škofji Loki. Po dovršenih študijah na dunajskem vseučilišču je nekaj časa služboval na ljubljanski realki, potem pa prevzel vodstvo dr. Waldherrjevega zavoda. Pokojnik je bil v vsakem oziru uzoren narodnjak. Veliko je žrtvoval v narodne namene, zlasti pa podpiral dijake. Koliko je dobrega storil, ne dá se lahko popisati. Bodi mu zemljica lahka. — Minulega meseca umrl je župnik na Šmarni Gori, pisatelj slovenski, Fran Štrukelj-Jaroslav. Pokojnik je pisal prejšnja leta za razne slovenske liste, posebno je „Novicam“ ostal zvest sodelovalec skoro do svoje smrti. Fran Štrukelj se je rodil leta 1844. v Šent Vidu nad Ljubljano in bil leta 1865. v duhovnika posvečen. Kapelanoval je v Čatežu in Sostrem in leta 1874. so ga poslali na Šmarno Goro, kjer je ostal do smrti. Pisati je začel že kot bogoslovec. Vešč je bil skoro vsem slovanskim jezikom. Za slovanske knjige je trošil čuda mnogo novcev ter bil ud mnogim narodnim društvom. Bil je vrl duhovnik in kremenit značaj, Slovan z dušo in s telesom. Obžaloval je naš narodni prepir in presrčno želel, da bi se zjediniли zopet vsi Slovenci. Žal, da mu ni bilo dano tega čakati. — Koroške Slovence je zadel tudi hud udarec. Umrli je na Malem Strmcu pri Vrbi profesor Josip Lendovšek. To pomlad je jel bolehati na želodci, na to je sledila mrzlica, iz katere se je izcimila jetika. Pokojnik imel je šele 42 let. Rojen je bil v Rogatcu na Štajerskem. Šolal se je v Celju in Mariboru, kjer ga je podpiral njegov brat, sedaj župnik v Makolah, največ si je pa sam pomagal. Na vseučilišču v Gradcu se je učil jezikoslovja. Po dovršenih študijah je bil nekaj časa suplent na gimnaziji v Gradcu, potem je pa prišel za profesorja v Beljak. Baval se je pridno s pisateljevanjem, in je mej drugim „Miru“ pridno dopisoval. Na tihem je mnogo storil za probujo slovenskega naroda. Mnogo se je tudi trudil za družbo sv. Cirila in Metoda. Nemci so ga sovražili in ga večkrat tožili pri šolskih oblastvih ter mu nakopali več disciplinarnih preiskav, ki so se pa vse ugodno zanj končale. Radi bi ga bili spravili vsaj s Koroškega, kar se jim pa ni hotelo posrečiti, dokler ga ni pobrala prezgodnja smrt. Kako je bil priljubljen, pokazal je njegov pogreb, katerega se je udeležilo 24 duhovnikov in nao 2000 ljudij vseh stanov, posebno kmetov.

(**Starotrški recept**) ugaja tudi župniku Žgurju v Beli cerkvi, kjer je nameravala narodna stranka imeti svoj shod dne 8. m. m., a ga je iz objavljenih razlogov odložila na nedoločen čas. Zategadelj je imenovani duhovni gospod pisal poslancu Pfeiferju v Krško odprto dopisnico, ki se glasi: „Po včerajšnjem „Narodu“ je shod odložen. Gledati treba, kedaj bo zopet sklican, in skrbeti, da tudi katoliško politično društvo isti dan in ob isti uri napové shod v Beli cerkvi. Preskrbite zraven sebe vsaj še jed-

nega dobrega govornika. Z odličnim spoštovanjem Vaš Ant. Žgur m. p.“ — To je taktika, h kateri v resnici ni treba komentarja!

(Volilski shod v Brežicah), na katerem sta govorila državni poslanec Miha Vošnjak in deželni poslanec dr. Ivan Dečko, je vsprejel tri resolucije: 1.) Poslancu Vošnjaku se izreče zahvala za njegovo delovanje in zapanje; 2.) izreka se želja, da bi se vsi slovenski in jugoslovanski poslanci združili v jedno skupino; 3.) deželni poslanci štajerski naj se toliko časa ne vrnejo v deželni zbor, dokler ne dobé jamstev, da se bode ugodilo njih opravičenim zahtevam.

(Laška prijaznost.) Tržaški Lahoni so te dni napadli slovensko ljudsko šolo pri sv. Jakobu. Najeti pobalini so mej šolskim poukom metali kamne v šolske sobe. Otroci so bili vsi zbegani, na srečo ni bil nihče ranjen. O policiji ni bilo sledu.

(Velika narodna slavnost v Solkanu) se je ob prav ugodnem vremenu in izredno obilni udeležbi vršila sijajno. Izletnikov iz Trsta je bilo nad 500, ki so mej glasnimi „živio“-klici dospeli na goriški kolodvor. Tu so se pa kmalu preverili, da Slovenec v glavnem mestu po večini slovenske kronovine niti ne sme svobodno hoditi, kjer hoče. V nepregledni vrsti voz morali so se došli po ovinkih in po stranskih ulicah voziti do Catarijinevega vrta. Izletniki na Sv. Goro so odšli naprej, drugi pa so ostali in počakali prihod prvaškega Sokola s svojo godbo. V Fonovi gostilni ob mitnici šele so smeli Sokoli goriški in tržaški se preobleči v sokolsko obleko. Prvaški je sploh ne sme nositi (!) in od tam je odkorakala vsa družba proti Solkanu, kjer jih je vzprejela Solkanska čitalnica s svojo zastavo iz l. 1848. Ves trg je bil v narodnih barvah, razvila se je posebno po dohodu izletnikov s Sv. Gore krasna narodna veselica. Okolu 70 Sokolov omenjenih treh društev je izvajalo telovadske vaje, vrstila sta se petje in godba z navdušenimi govori in deklamacijo g. Pajkove. Vse se je vršilo v najlepšem redu navzlic naravnemu ogorčenju zaradi omenjene omejitve osobne svobode. Po pravici je g. prof. Mandič iz Trsta opozarjal goriške prvake, naj z vso odločnostjo delajo na to, da bode že konec nenormalnim odnošajem, kakoršne so mirni Slovenci morali zreti v Gorici pri tem izletu, in ki so naravnost razžaljivi za Slovence. Mnogi Tržačani so bili jako razburjeni in so dejali, da bi niti prišli ne

bili, da so vedeli, da bodo morali na tak način hoditi okolu mesta, kajti tolikega poniževanja bi si ne hoteli radovoljno naložiti. Niti posamični tržaški gostje niso smeli zvečer skozi mesto po krajši poti do kolodvora in so morali hoditi po mnogo daljih nerazsvitljenih potih. Proti temu vprizorjenemu ponižanju Slovencev se bode govorilo na primernem mestu.

(Boj za slovensko šolo v Gorici.) Slovenske mestne ljudske šole v Gorici, glede katere se je gospod Žitnik na shodu v Vipavi ponašal, da jo je nam pridobila koalicija, še letos niso otvorili. Upravno sodišče je pač razsodilo, da se naj šola osnuje, a goriški mestni zastop se za to nič ne zmeni. Vlada pa tudi ne zahteva z zadostno odločnostjo, da bi mesto storilo svojo dolžnost. Seveda gre za Slovence — zato taka počasnost!

(Volitve na Goriškem.) V skupini slovenskih mest in trgov je voljen jednoglasno „Slogin“ kandidat dr. Tuma. V Gorici sta voljena grof Franc Coronini in iredentovski župan dr. Venutti. V drugih mestnih skupinah in trgovski zbornici voljeni so Italijani. — Najvažnejša je bila volitev slovenskega veleposestva. Vlada, Lahoni in katoliška stranka so se bili zavezali, da vržejo „Slogine“ kandidate. Posebno grofa Alfreda Coroninija bi bili radi vrgli. Namestniku Rinaldiniju je trn v peti, ker je v raznih interpelacijah večkrat pojasnjeval njegovo postopanje. Ko bi bil Coronini propadel, bi lahko Rinaldini poročal na Dunaj, da je prebivalstvo ž njim nezadovoljno in so Coroninijeve interpelacije le sumničenje. Posebno je pa zapomniti postopanje katol. stranke, ki se je bratila z največjimi nasprotniki vere in narodnosti. Tej stranki je nekak duševni vodja tisti dr. Mahnič, katerega je Žitnik imenoval na shodu v Vipavi za vzornega duhovnika. Vzlic vsemu prizadevanju nasprotnikov voljeni so slovenski kandidatje grof Coronini, Klančič in dr. Rojc.

(Bodoči deželni glavar Isterski) bo menda vendar puljski župan in drž. poslanec dr. Rizzi. Poroča se, da je bil Rizzi pozvan k namestništvu v Trst in da je obljubil prevzeti to mesto, ker se mu je zagotovilo, da bo v jezikovnem oziru imel v dež zboru proste roke — to se pravi, da bo smel zabraniti hrvatske in slovenske govore — in da se bo imenoval tudi njegov namestnik iz vrste laških poslancev. Vitez Rinaldini kaže čedalje jasneje, kak namen je imel pri vodstvu deželnozbornih volitev v Istri.

Razne vesti.

(Blagoslovljenje nove deželne bolnice.) Knezoškof dr. Missia bo v sredo, dne 9. t. m., ob 10. uri dopoldne, blagoslovil bolnico in nje kapelo. Tej slavnosti bodo prisostvovali deželni odborniki, zastopniki deželne vlade in bolniški zdravniki. Preseljevanje bolnikov v novo bolnico se je začelo že ta teden.

(Nova jama.) V Auerspergovem gozdu blizu Kočevja so ljudje našli precej veliko jamo s krasnimi kapniki. Sredi jame je majhno, a globoko jezero.

(Vojaške vesti.) Polkovnik v Ljubljani nastanjenega pešpolka št. 27, Karl Benoist de Limonet, je umirovljen in mu je cesar o tej priliki podelil vojaški zaslužni križec,

na njegovo mesto pa je imenovan polkovnik Viktor pl. Nitsche.

(Novo sredstvo zoper jetiko.) Še dandanes smatrajo zdravniki jetiko za neozdravljivo bolezen. Do leta 1880. sploh niso vedeli, kaj ji je vzrok, v čem prav za prav obstoji. Rečeno leto pa je berlinski zdravnik prof. Koch dognal, da nastane iz tuberkulov, kateri pridejo od zunaj v pljuča. Od te dōbe sem se bavijo zdravniki z vprašanjem, kako ozdraviti jetiko. Znano je še, koliko hrupa je pred petimi leti obudila vest, da je rečeni Koch našel sredstvo zoper jetiko in znano je tudi, kako veliko je bilo razočaranje, ko se je izkazalo, da „kochin“ ni za

nič. Sedaj se je z novim sredstvom zoper jetiko oglasil italijanski zdravnik prof. Marigliano. Ta hoče jetiko lečiti na ta način, kakor se zdaj leči davica, z nekim serumom, kateri se vcepi bolniku. Marigliano zatrjuje, da je svoje sredstvo že poskušal in da je od 83 bolnikov 61 popolnoma ozdravil. Dal Bog, da se njegova iznajdba obnese, saj je prav jetika tista bolezen, ki spravi največ ljudi prazgodaj v grob.

(Tatvine.) Policija v Ljubljani je prijela Antona Friškoveca iz Moravč, ki je gostilničarju Ferlincu ukradel tri vreče krompirja. — Na Auerjevi njivi poleg nove vojašnice opazovalo se je že nekaj dni, da nekdo koplje in krade krompir. 25. septembra zjutraj ob 3. uri pa je mestna policija zasačila tatove in jih aretovala; bile so to tri ženske iz Vodmata, in sicer Frančiška Podkrajšek, Katarina Bizjak in Margareta Milharčič, vse tri omožene, jedna je celo hišna posestnica. — Velika tatvina se je primerila v Ostendu, Neznani tatovi so vlomili pri prvem juvelirju in ukradli demantov in drugih dragocenosti v vrednosti jednega milijona goldinarjev.

(Nezgode.) Dne 25. septembra popoldne se je splašil konj trgovca Druškoviča ter z upreženim vozom dirjal proti Staremu Trgu, kjer je z ojesom s tako silo zadel v konja posestnice Marije Herjul iz Havptmance, da mu je trebuh popoluoma pretrgal ter so mu takoj izstopila čeva. Konj je seveda na mestu poginil. Grozni prizor je privabil mnogo gledalcev. — Dva Nemca sta našla visoko v gori sv. Bernarda v Švici truplo nekega Francoza, ki je padel s skale in se ubil. Hotela sta ga prenesti v dolino, a jeden se je pri tem izpotaknil, padel v brezdno in se ubil. — Španska vojna ladija Bicategui je v hanoverskem pristanu trčila z nekim parnikom in se potopila. Admiral Pasjo, kapitan, trije častniki in 16 mornarjev je utonilo. — V Brnu je dekla nekega tovarniškega ravnatelja hotela s petroljem zanetiti ogenj v štedilniku. Petrolej se je unel, steklenica se je razletela in unela se je obleka dekline in pri njej stoječega 4letnega ravnateljevega sina. Dekle in dečko sta bila tako hudo opečena, da ni upati, da bi okrevala.

(Vinska letina na Dolenjskem) osobito okolu Krškega in ob štajerski meji, obeta dobro, zlasti tam, kjer se je vršilo cepljenje z ameriškimi trtami in se je dovolj škropilo. Cene novemu vinu bodo srednje, če ostane vreme do trgatve ugodno.

(Uboj.) Doinar Jožef Komovec iz Planine se je dne 14. m. m. v neki gostilni v Cerknici sprl s posestnika sinom Jakobom Vičičem in ga z nožem zabodel v prsa in v trebuh. Vičič je drugi dan vsled dobljenih ran umrl.

(Lastno ženo prodal.) Kmet Mijo Kuharič v Borču na Hrvaškem je bil nekaj časa v denarnih stiskah in je zategadelj sklenil prodati svojo ženo. Kmet Josip Škujanec v isti vasi, nekdanji ljubimec Kuharičeve žene, je vzprejel Kuharičevo ponudbo in odštél za ženo 160 glđ. Lepa Bara je bila s kupčijo povsem zadovoljna in se je takoj preselila v Škujančevo hišo. Na vseh prizadetih veliko začudenje pa se je začelo za to kupčijo zanimati tudi sodišče, katero je prepričano, da je sklenjena kupčija kaznjivo dejanje.

(Potres.) Dne 15. septembra okolu 4. ure zjutraj je bil v Angori na Turškem rahel potres. Nekaj dni poprej je bil enak potres tudi v Erzeremu. — V noči od 21. na 22. septembra je bil v Spoletu v provinciji Perugia močan potres, ki je povzročil veliko škodo.

(Pariški anarhisti) so se zopet oglasili. Dne 18. sept. ponoči je v hiši stavbinskega podjetnika Saussierja v ulici Mericourt razpočila bomba, ki je naredila veliko, na srečo pa samo materijelno škodo. Bomba je bila izvrstno narejena.

(Postrvi v vodnjaku.) Iz neke občine v graški okolici se javlja nastopna skoro neverojetna dogodba. Pred štirimi leti je vrgel neki posestnik v vodnjak več postrvi. Ko so zdaj popravljali vodnjak, našli so delavci postrvi, ki so bile postale že prav velike in katerih nikakor niso mogli ujeti. Posestnik si je domislil, da postrvi ubije z dinamitom in res vrgel naboj v vodnjak. To je pomagalo. Postrvi so bile ubite, a tudi vodnjak se je zrušil in pokopal pod razvalinami mrtve postrvi. Pripoveduje se, da je mož, ki je bil tako bistroumen, zaprišežen strokovnjak.

(Cesar v Zagrebu.) Cesar pride dne 14. oktobra v Zagreb, kjer bo slovesno vzprejet, in ostane tam tri dni. Popoldne bo vzprejemal razne deputacije, popoldne pa bo pri položitvi zadnjega kamna pri gledališču in pri novih srednjih šolah. Zvečer bo slavnostna predstava v gledališči, potem serenada in bakljada. Mesto bo razsvetljeno. Dne 15. si bo cesar ogledal razna poslopja in naprave, zvečer pa bo ples. Tudi 16. si bo cesar ogledal razne zavode in še tisti dan zvečer odpeljal.

(Pogumna lovka.) Soproga velikega župana Szmrensanyi ja v Arvi je velika prijateljica lova. Te dni je bila velika gonja v Polhori blizu gališke meje in je dobila gospa županja odkazano precej osamljeno mesto. Mej lovom prilomasti hipoma velikansk medved proti njej. Ona ustrela na dvajset korakov iz lahke svoje puške in rani medveda, ki se ljut zakadi proti njej. Pogumna lovka pa ustrela v drugič, ko je bil medved le še tri korake od nje in kosmatin se s prestreljeno glavo zgrudi pred njo. Medved je meril nad dva metra.

(Povodnji na Španskem) so naredile veliko škodo. V Alhami se je odtrgal oblak in preplaval vse mesto in okoliko. Več hiš se je zrušilo. Mesto Ateca je bilo preplavljeno popolnoma in je škoda velikanska. Železniška proga v Saragoso je pretrgana. V Coralu v provinciji Toledo je vse mesto pod vodo. Tudi v Madridu je silni dež naredil mnogo škode.

(Ministri in njih žene.) Oggerski domobranski minister baron Fejervary je dal svojo ženo v blaznico, češ, da ne more biti pri zdravi pameti, ko ga je tožila na ločitev zakona. Sodišče je pa spoznalo, da je gospa baronica bila morda takrat malo zmešana, ko je gospoda Fejervaryja vzela, takrat pa ne, ko je vložila tožbo, in je ločitev dovolilo. — Tudi bivši trgovinski minister grof Wurmbbrand bi postal rad svoboden in je zategadelj vložil tožbo na ločitev zakona.

(Luis Pasteur †) V Parizu je umrl minulo soboto zvečer v starosti 73 let svetovno-slavni učenjak Pasteur. On je izumil način, zdraviti s cepljenjem steklost, ustanovil za to poseben zavod, kjer se je tudi izumilo sredstvo zoper davico in sploh storil jako mnogo znamenitih razkritij.

(Mož z železno kožo.) V Berolinu kaže se sedaj neki Singalez Ranin, ki trdi o sebi, da ima železno kožo. Mož hodi bosonog po ostrih žeblih, pleza po lestvi, sestavljeni iz nabrušenih mečev, in telovadi na drogu, iz katerega štrle osti bodal, a njegove kože vse to niti najmanj ne rani. Ranin je dejanski neranljiv. Zdravniki nevedó povedati vzroka temu, domnevajo pa, da si je Ranin na kak poseben način utrdil kožo tako, da je ni raniti.

(Dober želodec.) Nekje na Nemškem so v neki gostilni zbrani fantje ugovarjali trditvi jednega njih tovarišev, da človek lahko tudi muhe je, na kar se je ta ponudil, da poje 100 muh, če se mu dá za to primerna odškodnina. Fantje so takoj zložili 80 kr. naše veljave in njihov tovariš je povžil 100 muh v štirih minutah, pa se je vzlic temu prav dobro počutil.

Javna zalaganja in mali obrt.

Država mnogo stvari, katere izdelujejo obrtniki, potrebuje za vojaščino, državne železnice in druga državna podjetja. Navadno se take stvari naročajo le od velikih podjetnikov, če tudi bi se našlo veliko bolje blago in po nižjih cenah od malega obrtnika. Pri vojaški upravi se poslednji čas nekoliko stvari pribavlja od malega obrtnika in so vspehi baje jako povoljni.

Velik nedostatek v tem oziru pa je to, da nimamo nobenih gotovih predpisov za take dobave. Vsako ministerstvo, vsaka deželna vlada stavi drugačne pogoje, ki se potem ravnaajo, kakor je dotično ministerstvo oziroma vlada naklonjena malim obrtnikom, včasih je pa vse odvisno od dotičnega referenta. V Prusiji in Franciji imajo za to že zakone.

Tudi grof Badeni bi si pridobil veliko uslugo, ako bi izdelala njegova vlada tak zakon in ga predložila zbornici poslancev. Seveda bi vanj ne smeli vzeti taci določeb, ki bi onemogočevale udeležbo malih obrtnikov pri taci zalaganjih.

V Prusiji je določeno zakonito, da se pri razpisu zidave javnih poslopij vsako delo posebej razpiše, da potem delo lahko prevzamejo tudi mali obrtniki. To se sicer tudi pri nas vrši že nekaj časa, a ni uzakonjeno in se tudi lahko odpravi. Po vsej Avstriji tudi to ni običajno. Na Kranjskem se je to doseglo po prizadevanju tukajšnjega „Obrtnega društva“. Stvar je pa še povsem nezagotovljena in se kaj lahko pripeti, da se odpravi, ako bi se kedaj gospodom, ki oddajajo kako stavbo, zdelo

umestneje ali vsaj lažje, ako se vsa stavba izroči jednemu obrtniku.

Seveda načrt zakona bi ne smel morda predpisavati kacega jamstva, ki je skoro neizvršljivo. Tako je, če bi se zahtevalo, da morajo jamčiti vsi člani zadruge kacega obrta za točno delo. Vedno se bi jih nekaj našlo, ki tega ne bi hoteli in mali obrtniki bi potem dela prevzeti ne mogli.

Z umno uredbo državnega zalaganja država lahko več koristi malemu obrtniku, kakor s kakeršnim koli dokazom zmožnosti.

Seveda, posebnega v tem oziru od grofa Badenija ne pričakujemo. On prihaja iz Galicije, kjer za take stvari nimajo pojma in je baje prijatelj židov. Židje pa so posebno nasprotniki vsem določbam, ki bi izključevale umazano konkurenco. Tudi določb proti umazani konkurenci je treba v takem zakonu in imata take določbe tudi dotična zakona v Prusiji in Franciji. S takimi določili varuje se pošteno delo in ob jednemu državi koristi, ker država dobi pošteno narejeno blago. Posebno veliki podjetniki večkrat sleparijo v tem oziru. Blago se naredi na strojih in sicer iz slabe surovine, a se mu na kak umeten način da lepo lice. Pri oddajanji bi se moralo gledati, da se izključijo take tvrdke, ki so v tem oziru sumljive, zlasti o katerih se že kaj podobnega vé. Gledati bi se ne imelo, koliko ima ponudnik v žepu, temveč če je mož, ki bode preskrbel pošteno blago ali pa prevzeto delo, pošteno in solidno izvršil.

Obrtne raznoterosti.

(Odlikovan rojak.) Slovenski rojak in krojaški mojster v Gradcu g. Mihael Razlag, ki je bil dobil že pri mejnarodni razstavi v Kahiri za razstavljenno obleko častno diplo in zlato svetinjno prve vrste, je dobil pri zadnji konfekcijski (oblačilni) razstavi v Parizu častno diplo in veliko zlato svetinjno.

(Deželna naklada na pivo) se začne, kakor čujemo, pobirati dne 8. oktobra. Gospode župane na deželi opo-

zarjamo na zadnjo številko deželnega zakonika in pa na številko, katera izide v kratkem in priobči izvrševalno naredbo glede pobiranja naklade na pivo, s pristavkom, naj dajo vsebino teh zakonikov na običajni način razglasiti. Novo naklado na pivo bodo pobirali tisti boletni uradi, ki sedaj pobirajo naklado na žganje. Naklada znaša v Ljubljani 70 kr. na deželi 1 gld. od hektolitra. Govori se, da vsled te naklade krčmarji podražé pivo.

Volilna reforma.

Vprašanje, katero je sprožil grof Taaffe s tem, da je predložil državnemu zboru načrt novega volilnega zakona, več ne pride z dnevnega reda, kakor bi to tudi želele vse tri sedanje velike stranke. Delavci zahtevajo občeno volilno pravico in so nedavno v ta namen na Dunaji imeli mnogobrojno obiskan shod. Baš ti delavski shodi javno dokazujejo, kako jalov je izgovor, da bi delavci ne znali uporabiti volilne pravice. Pač pa je verjetno, da se nekateri poslanci le zaradi tega branijo delavcem dovoliti volilno pravico, ker bi jo ti znali bolje porabiti, kakor je jim ljubo.

Z veseljem pa moramo zaznamovati, da so skoro vse stranke že prišle do prepričanja, da se mora delavcem dati volilna pravica. Vsaj nobena se ne upa več temu na-

ravnost oporekati. Seveda v srci si pač še marsikak poslanec misli, čemu je vsega tega treba, ko bi vendar bilo bolje, da vse pri starem ostane. Tudi v zaupnem pogovoru mej poslanci se pač kaj tacega sliši, a na javnih shodih pa se nikdo ne upa kaj tacega povedati. Sedaj se gre bolj le za obliko volilne reforme. Pri tem bi rada vsaka stranka stvar tako zasukala, da ne bi nič zgubila, temveč še nekoliko pridobila. V tem so večje ali zmerne stranke skoro jedine, da se mora gledati, da delavci dobé, kolikor je mogoče, malo poslancev.

Posebno se pa kažejo neprijazni delavcem mnogi konservativci. Kmetskimi delavcem, hlapcem in dninarjem nikakor nečejo dovoliti volilne pravice. Bogati grajščaki

se bojé, da bi se v državnem zboru večkrat govorilo o raznih nelepah razmerah na njih graščinah, ko bi tudi poljedelski delavci volili. Znano je, da zlasti tisti grajščaki slabo plačujejo delavce in jih na vse mogoče načine izkoriščajo, kateri hočejo veljati za dobre katolike in po katoliških shodih radi govoré o krščansko-socijalnem redu. Njih krščanski socijalizem pa ima biti le pesek v oči drugim ljudem, da ne bi videli njih delovanja.

Tudi nova vlada se ne more izogniti volilni reformi. Od grofa Badenija pač delavci ne pričakujejo ugodne rešitve cele stvari. V Galiciji so za delavce najneugodnejše razmere in ondu celo kmetu odrekajo plemenitaši skoro vse pravice, da o delavcu niti ne govorimo. V tej deželi je dosedaj gospodaril bodoči ministerski predsednik. Zato bi čudno bilo, ko bi zares kaj demokratičnega olja prinesel seboj. O njem se le to pripoveduje, da je strog mož, ki bode znal zatreti vsako opozicijo. Seveda na Dunaju bode pač kmalu spoznal, da stvar tako lahko ne gre, in da se zlasti gališka sredstva ne dajo porabiti.

Glede volilne reforme se pa grof Badeni dosedaj ni dosti ubijal glave. Pobral je neki nasvet grofa Hohentwarta, za katerega so se izrekli tudi levičarji. Da načrt ni posebno ugoden za nižje sloje, že iz tega sledi, da je njegov duševni oče tisti grof Hohentwart, ki je zaradi volilne reforme vrgel grofa Taffeja. V sedanjih volilnih skupinah ostane vse pri starem, ker je tako levičarjem, konservativcem in Poljakom še najbolj po volji, ker se vsi bojé, da še več izgube, ako se pomnoži število volilcev v nižjih kurijah. Pri desetakarjih jenja se popularnost levičarjev, pri petakarjih pa priljubljenost konservativcev. Nižje nikdo zanje ne mara.

Osnovati pa misli Badeni novo kurijo z 80 poslanci, ki se bodo volili po občni volilni pravici. Dosedanji volilci bodo torej imeli dvojno volilno pravico, dočim bodo novi volilci z njimi se pehali za teh 80 mandatov. Vzlic temu bode pa to nekaj napredek. Sedaj odložujoče politične stranke se motijo, če mislijo, da bode s tem že narejen konec. Delavci bodo odločneje zahtevali občno volilno pravico. V kratkem bode se pokazala potreba nove volilne reforme.

Razmere v novi zbornici bodo že mnogo ugodnejše. Osemdeset po občni volilni pravici voljenih poslancev se gotovo ne bode upiralo daljši preosnovi volilnega reda. Levičarji bodo tako zgubili mnogo mandatov in na njih mesta pridejo demokratičnejši možje, ravno tako konservativni Nemci in Poljaki nekaj izgubé. Zbornica bode dobila nov obraz. Glavno je pa, da v zbornici, ki bode imela 80 poslancev več, glasovi veleposestnikov ne bodo toliko uplivali, kolikor v sedanji. Tako ni izključeno, da prej nego kdo pričakuje, dobimo dvetretjinsko večino za kako korenitejo premembo volilnega reda. K občni volilni pravici pač še ne bode moč preiti, a približati se ji utegnemo. Tako drugi pot utegne pasti kurija veleposestnika, ki je povem neopravičena, ker veleposestvo ima dovolj zastopnikov v gospodski zbornici in kurija trgovinskih zbornic, ter se za toliko poslancev zopet pomnoži nova ljudska kurija.

Naj se stvari razvijajo kakor koli, gibanje, ki se je začelo, se več ne bode ustavilo. Prej ali slej se zgrudi sedanje zastopstvo interesov, ki prav za prav ni družega, kot zastopstvo kapitala. Če imajo drugod občno volilno pravico, dobili jo bomo prej ali slej tudi v Avstriji.

Delavske raznoterosti.

(Velikansk štrajk.) Škotski premogarji so zahtevali desetodstotno povišanje mezde in ker so lastniki premogokopov to njih zahtevo odklonili, začeli so štrajkati. 30 000 premogarjev je delo ustavilo. Politična oblast se boji, da nastanejo veliki neredi. — Velik štrajk je nastal tudi v Gentu v Belgiji. Delavci v ondotnih tovarnah so zahtevali povišanja mezd in ker tovarnarji niso hoteli ustreči tej zahtevi so popustilo delo. Vseh štrajkujočih delavcev je nad 12 000. Ker je mej delavci zavladala velika razburjenost in jih razni agitatorji silijo, naj upri-zore revolucijo, je vlada poslala precj vajaštva v Gent. Splošno se sodi, da nastanejo krvavi izgredi, če tovarnarji ne ugone delavskim zahtevam.

Pozor! Svarilo!

Varujte se,

da ne bote opeharjeni pri nakupu sladne kave. Dobičkaželjni ljudje še vedno ponarejajo Kathreinerjevo kavo, zato ne jemljite drugih ko bele izvirne zavoje z napisom

„Kathreiner“.

Kathreiner-Kneippova sladna kava je edina zdrava in okusna primes k bobovi kavi, natorni pridelek v celih zrnih; vsaka škodljiva primes je izključena.

➔ Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 19. oktobra t. l.

Loterijske srečke.

Gradec, dné 21. septembra:	6, 8, 11, 35, 65.
Trst, dné 28. septembra:	83, 79, 36, 21, 20.
Linc, dné 14. septembra:	24, 83, 73, 2, 20.
Praga, dné 18. septembra:	6, 11, 26, 74, 49.
Brno, dné 25. septembra:	90, 3, 24, 4, 50.
Dunaj, dné 21. septembra:	64, 76, 34, 61, 20.

Tržne cene v Ljubljani

3. oktobra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	7 50	Špeh povojen, kgr.	— 66
Rež,	6 80	Surovo maslo,	— 80
Ječmen,	6 80	Jajce, jedno	— 3
Oves,	6 50	Mleko, liter	— 10
Ajda,	6 40	Goveje meso, kgr.	— 64
Proso,	7 —	Telečje	— 65
Koruza,	7 50	Svinjsko	— 66
Krompir,	3 05	Koštrunovo	— 36
Leča,	12 —	Pišanec	— 45
Grab,	10 —	Golob	— 16
Fižol,	12 —	Seno, 100 kilo	2 15
Maslo, kgr.	— 94	Slama,	2 15
Mast,	— 68	Drva, trda, 4 metr.	7 50
Špeh svež	— 58	„ mehka, 4	5 20

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
 po pošti.

TRADEMARK.

Najboljše kakovosti, blagodejen,
 oživljajoč, krepljen in zlasti sredstvo
 za vzbujanje teka je

Marijacejski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
 3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic
 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri
 zabasanji, skazenem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden
 zavojček s 6 skatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in
 otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju.
 — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v
 krizu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic
 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se
 dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (14—34)

po najnižji cenah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in na poskušajo

IG. HELLER, DUNAJ

3/4 Praterstrasse Nr. 43.
 Bogato ilustrirani 192 strani obsežni cenik v dvojezikovni
 in enojeziki jeziki na zahtevanje takej nastopi
 Preprečujati se izteje.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—19)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo
lestencev, oljnatih podob, zrcal,
 kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,
 Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.
 Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Vizitnice

priporoča „Národna Tiskarna“.

Kos udomestilo za bobove kavo se priporoča

Najkakovnejša, edino zdrava in ob enoprijemnejša primca k bobovi kavi

KATHREINER.

ČASTNI DIPLOM

•1891-1894•

8 ZLATIH KOLAJN

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod v celih zrnih, ki se ne dajo pozarjati.

Se dobi povsod: 1/2 Kile za 25 kr.